

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії та практики перекладу

СИЛАБУС

навчальної дисципліни “Латинська мова”

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ТА ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГА (включаючи електронну пошту, робочий час / місцезнаходження тощо).

Викладач (-і)	Мірвіс Дар'я Олександрівна
Контактний тел.	<u>+380991236109</u>
E-mail:	dariamirvis@gmail.com
Консультації	<i>Очні консультації:</i> вівторок – середа (за попереднім повідомленням викладача), а. 622, головний корпус КПУ <i>Консультації off-line та on-line:</i> шляхом повідомлення на сторінці навчальної дисципліни сайту підтримки навчальних програм КПУ http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/message або через повідомлення у Telegram/ Viber.

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Латинська мова» є нормативною для студентів бакалаврської програми спеціальності в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта за спеціалізацію 014.05 Біологія та здоров'я людини освітня програма: Біологія та здоров'я людини. Згідно з навчальним планом денної форми навчання вивчення дисципліни заплановано на 2 семестр (1 курс).

Мета навчального курсу – сформувати у студентів систему знань і вмінь для забезпечення їх професійної діяльності, студентів навичок правильного використання латинської термінології в біології, медицині та анатомії, а також розуміння принципів побудови наукових назв організмів.

Важливими складовими курсу є засвоєння нормативної граматики, лексичного мінімуму, оволодіння навичками читання, письма, граматичного аналізу і перекладу текстів фахового спрямування. Курс орієнтований на усвідомлене засвоєння терміноелементів греко-латинського походження та використання фахової латиномовної термінології в навчальній, науковій та виробничій діяльності.

Освітній процес з дисципліни здійснюється за такими формами: лекції, навчальні заняття; самостійна робота; контрольні заходи. Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: лекції та практичні заняття.

Практичні заняття передбачають: перевірку самостійної роботи та завдань; перевірку засвоєння студентами теоретичного матеріалу, передбаченого відповідною програмою з метою використання отриманих знань у подальшій практичній діяльності.

Самостійна робота студентів полягає у засвоєнні вивченого навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача.

Консультації призначені для роз'яснення студентам теоретичних або практичних питань.

Засвоєння навчального матеріалу перевіряється за допомогою поточного контролю, який здійснюється на практичних заняттях у формі усних відповідей, письмових робіт, тестів та підсумкових тематичних контрольних робіт тощо.

Підсумковий (семестровий) контроль після завершення 1 семестру здійснюється у формі письмового екзамену.

ФОРМАТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна кількість годин – 90 год., у т. ч. 32 годин аудиторних занять і 58 години самостійної роботи студента. Кількість кредитів ECTS – 3.

Всього кредитів	Всього годин	Аудиторних годин	У тому числі			Сам. робота
			Лекц.	Лабор.	Семін. (практ.)	
3	90	32	16	-	16	58

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний рік	Курс (рік навчання)	Семестр	Цикл підготовки	Нормативна/вибіркова
2025/2026	1	1	загальна професійна	нормативна

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни

Метою і завданням навчальної дисципліни є навчити студентів: читати і перекладати латинські терміни; застосовувати латинську мову під час професійної діяльності на робочому місці, знати професійну лексику, відтворювати лексичний матеріал, який пов'язаний з професійною діяльністю, конструювати терміни, перекладати речення українською і латинською мовами, застосовувати набуті знання з латинської мови для розуміння міждисциплінарних зв'язків, аналізувати та розуміти значення компонентів слова.

Практична мета навчання дисципліни «Латинська мова» отримати наступні результати

- демонструвати вміння навчати учнів латинською мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.
- читати адаптовані латинські тексти згідно з нормами і фонетичними правилами;
- здійснювати «етимологічний аналіз» латинських термінів;
- робити переклад синтаксичних конструкцій і адаптованих латинських текстів з використанням довідкових джерел (підручник, посібники, Internet-джерела).
- знати нормативне вживання термінів греко-латинського походження;
- уміти правильно писати латинські літери, вільно читати латинською мовою та здійснювати переклад;

- демонструвати базові знання і розуміння термінології латинського походження;
- визначати частини (компоненти) складного терміна, розуміти етимологію терміна-композиція, розуміти інформативне навантаження термінів та визначення загального змісту термінів-композицій.

ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- робити переклад синтаксичних конструкцій і адаптованих латинських текстів з використанням довідкових джерел (підручники, посібники, Internet-джерела);
- комунікувати у письмовій та усній формах мовою, що вивчається, використовуючи латинську термінологію;
- знати і пояснювати будову та основні функціональні особливості підтримання життєдіяльності живих організмів, сучасну систему живих організмів, роль живих організмів та біологічних систем різного рівня у житті суспільства, їх використання, охорону, відтворення;
- знати і використовувати біологічну термінологію і номенклатуру, розуміє основні концепції, теорії, закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей
- Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта, освітня програма: Біологія та здоров'я людини: вивчення дисципліни «Латинська мова» сприяє формуванню **компетентностей та програмних результатів навчання:**

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК 5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

Спеціальні (фахові) компетенції:

СК 1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

СК 2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

СК 3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

ПРН 3. Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

ПРН 5. Вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ПЛАН КУРСУ

Назва змістових модулів та тем	Кількість годин	Самостій на	Завдання для самостійної роботи
1 семестр			
Змістовий модуль № 1. Вступна лекція Латинський алфавіт. Фонетична система латинської мови. Дифтонги та диграфи. Довгота і короткість голосних. Наголос. Грецькі корені та префікси. Граматична будова латинської мови.	6	14	Латинські афоризми та крилаті вислови у природничих науках Специфіка вимови термінів грецького походження в біології Історія формування біологічної латини
Змістовий модуль № 2. Морфологія. Іменник. Граматичні категорії. Словникова форма. Відміни іменника. Визначення відміни, основи та роду іменників. Перша і друга відміна іменників. Терміноелементи анатомічного, фізіологічного характеру. Терміноелементи, що вказують	10	14	Хімічна номенклатура. Номенклатура кислот. Номенклатура солей. Ботанічна номенклатура. Загальні відомості про медичну термінологію. Найпоширеніші греко-латинські терміноелементи. Основні моделі термінів. Грецькі корені-синоніми латинських

Назва змістових модулів та тем	Кількість годин	Самостійна	Завдання для самостійної роботи
на рослинне походження препаратів.			іменників та прикметників.
Змістовий модуль № 3 Поняття про дієслово. Словникова форма дієслова. Граматичні категорії дієслова. Визначення дієвідміни й основи дієслова Граматичні категорії. Словникова форма. Основа теперішнього часу. Чотири дієвідміни. Наказовий спосіб дієслів . Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів . Дієслово “sum, esse”.	8	14	Латинські дієслова у фаховій мові біолога та медика Скласти словничок із 20 дієслів, розподіливши їх за чотирма дієвідмінами. Наказовий спосіб (\$Imperativus\$) у лабораторній практиці Утворення форм однини та множини наказового способу. Вживання дієслів Recipe (Візьми), Misce (Змішай), Da (Видай). Перекласти 10 інструкцій для лаборанта (напр., «Змішай і видай», «Повтори двічі».) Знайти 10 термінів-іменників, утворених від латинських дієслівних основ.
Змістовий модуль № 4 Прикметники I-II відмін. Запис прикметників у словнику. Відмінювання. Узгодження прикметників з іменниками. Вживання прикметників I-II відмін у біологічній термінології. III відміна іменників. Особливості запису у словнику. Визначення основи. Приголосна, голосна та мішана групи. Ознаки трьох груп прикметників Латинські назви в класифікації прокариот та еукаріот. Підсумкове заняття.	8	16	Вивчення груп прикметників, що описують зовнішні ознаки організмів: кольори (albus, ruber, luteus), форму (rotundus, longus) та походження (ukrainicus, europaeus). Завдання: Скласти таблицю з 20 прикметників, розподіливши їх за родами (-us, -a, -um), та дібрати до них біологічні приклади. Виписати словникові форми для 15 назв органів та рослин III відміни, виділивши основу для кожної. Граматичний аналіз назв доменів, царств та відділів. Правила вживання суфіксів для родин (-aceae у ботаніці, -idae у зоології).

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова» використовуються наступні види контролю:

1. Поточний контроль – здійснюється протягом семестру шляхом опитування на практичних заняттях, перевірки виконання тестових завдань, модульних контрольних робіт тощо. За змістом він включає перевірку ступеню засвоєння студентом навчального матеріалу, який охоплюється темами лекційних та практичних занять, умінням самостійно опрацювати навчально-методичну літературу, здатністю осмислювати зміст теми, умінням публічно та письмово представити певний матеріал, а також виконанням завдань самостійної роботи.

2. Підсумковий семестровий контроль – здійснюється у формі іспиту шляхом визначення ступеню засвоєння студентом навчальної дисципліни за результатами виконання обов’язкових завдань поточного (модульного) контролю.

Для оцінювання студентів використовується система накопичування балів. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Бали нараховуються за виконання завдань аудиторної роботи, практичних робіт, контрольних (модульних) завдань, тестів, творчих робіт.

Результати поточного контролю здобувачів вищої освіти є складовими елементами підсумкової оцінки з дисципліни.

Оцінка рівня роботи студента протягом семестру під час навчальних занять та самостійної роботи здійснюється у межах 80 відсотків. Вага іспиту у підсумковій оцінці складає 20 відсотків.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО (СЕМЕСТРОВОГО) ОЦІНЮВАННЯ

Семестр 2

Поточне оцінювання під час навчальних занять та самостійної роботи					
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4	Іспит	Сума
20	20	20	20	20	100

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ

1. Латина—мова науки і філософії.
2. Латинська мова та сучасність.
3. Місце латинської мови в сучасній освіті, культурі та побуті.
4. Значення латинської та грецької мов для розуміння термінології.
5. З історії латинської мови.
6. Латинські афоризми. Сентенції. Крилаті вислови.
7. Термінотворчий аспект латинської мови.
8. Медицина у давньому Римі.
9. Хімічна номенклатура. Номенклатура кислот. Номенклатура солей.
10. Ботанічна номенклатура.

Шкала оцінювання: 100-бальна, національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закалюжний М.М. Латинська мова: Підручник для студентів біологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2003. 367 с.
2. Орлова Н. В. Біологічна латина: Навчальний посібник для студентів біологічних факультетів вищих учбових закладів. Черкаси, 2001. 208 с. З.Краковецька Г.О., Бобирьов В.М., Беляєва О.М. Латинська мова. Рецепттура. Клінічна термінологія. К.: Здоров'я, 1999. 358с.
3. Нетлюх М. Латинсько-український анатомічний словник. К.: Наук. думка, 1989. 224с.
4. Кривонос І.А, Шевченко С.П. Латинська мова: навчально-методичний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2021. 194 с.
5. Лазарев О. В. Латинська мова : навчальний посібник для студентів агробіологічних спеціальностей. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2018. 130 с.
6. Петришин М. Й., Загайська Г. М. Практикум з латинської мови для студентів природничих спеціальностей : навч. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 152 с.
7. Герман Л.В., Кібенко Л.М., Гладких І.О. Посібник з латинської мови. Харків: ДБТУ, 2022. 79 с.
8. Латинська мова. Практична частина : зб. вправ для сам. робіт з латинської мови / укл. Любімова О.В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 40 с.
9. Латинська мова. Теоретична частина : навч.-метод. Посібник / укл. Любімова О.В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 60 с.
10. Перерва В. В. Латинь. Ботанічна термінологія. Кривий Ріг: КДПУ, 2020. 120 с.
11. Ab initio: навчально-методичний посібник з самостійної роботи з курсу латинської мови (для здобувачів вищої освіти за спеціальностями 091 “Біологія”, 201 “Агрономія”, 211 “Ветеринарна медицина”) /укл. Д. Ю. Хохель, О. І. Кунцьо. Кам'янець-Подільський: ПДАТУ, 2021. 71 с.
12. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
13. Cambridge Latin Course. URL: <https://www.clc.cambridgescp.com/home-clc>
14. International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Міжнародний кодекс номенклатури водоростей, грибів і рослин). URL: <https://www.iapt-taxon>
15. English-Latin dictionary. URL: <https://www.online-latin-dictionary.com/>